

Пахненко І. І.

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Телетова С. Г.

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ФЕНОМЕН ПРЕЦЕДЕНТНОСТІ В АНЕКДОТАХ ТА ЖАРТАХ

У статті розглядається специфіка функціонування прецедентних ресурсів у гумористичному дискурсі, аналізуються особливості реалізації прецедентності в межах таких малих комічних жанрів, як анекдоти та жарти, виявляється прагматичний потенціал досліджуваних одиниць, задіяних у реалізації комічних інтенцій у мовленнєвих творах цього типу, з'ясовуються джерела різних видів прецедентних феноменів, що використовуються в сучасному анекдотичному корпусі. Зазначається, що в текстах сучасних анекдотів прецеденти є не тільки досить поширеним засобом створення комічного ефекту, а й виконують аллюзійну, інформативну, композиційну, текстотвірну та ігрову функції.

Встановлено, що активно в анекдотах обіграється прецедентна ситуація – реальна, казкова, біблійна, міфологічна. Сучасні анекдоти найчастіше відсилають до реальних (соціальних, політичних, культурних, історичних) ситуацій, що набули широкого резонансу в суспільстві й легко впізнаються мовною особистістю. Як правило, такі анекдоти мають розважально-викривальний характер.

Широко використовуються в анекдотах різні прецедентні імена. При розгляді цих феноменів акцентується увага на тому, що для адекватного сприйняття анекдоту з онімом-прецедентом, який є смисловим центром, «сильною позицією» анекдотичного тексту, потрібні фонові знання.

Продуктивними одиницями в анекдотах є й висловлювання-цитати з добре відомих текстів та різних культурних референтів. Доведено, що комічний ефект при цьому досягається за рахунок низки прийомів, а саме: вживання прецедентних висловлювань у буквальному (прямому) значенні; створення обрамляючої конструкції; поєднання з іншим прецедентом, який мотивує використання паремійного чи фразеологічного висловлювання; трансформації прецедентних виразів.

Окремо виділяються анекдотичні референти, що будуються на асоціації з певними прецедентними висловами та образами, які не введено в текст, але знання яких є основою для адекватного сприйняття анекдоту.

На завершення зроблено висновок про системний характер функціонування досліджуваних одиниць в анекдотичному дискурсі. Поширеність прецедентів у текстах анекдотів пояснюється їх значним комунікативно-прагматичним потенціалом, здатністю створювати асоціативні паралелі, посилювати емоційність тексту, активізувати інтелектуальний досвід реципієнта.

Ключові слова: феномен прецедентності, інтертекстуальність, прецедентні одиниці, малі комічні жанри, анекдот, жарт, комічний ефект.

Постановка проблеми. Однією з актуальних проблем, на якій все частіше концентрують свою увагу лінгвісти, є вивчення інтертекстуальних зв'язків різних типів дискурсу [1]. У текстовій площині інтертекстуальність реалізується, зокрема, у формі аллюзій, ремінісценцій, прецедентних феноменів тощо [2, с. 106]. Кількість прецедентних одиниць, що використовуються в сучасних текстах, постійно зростає, у мовлення входять нові прецедентні імена, які є ціннісно значущими для даного покоління носіїв мови й відображають специфіку соціокультурної ситуації сьогодення,

а отже, виступають індикаторами тих змін, що відбуваються у суспільстві, його духовній культурі. Систематизація прецедентних ресурсів, що виступають елементами когнітивної бази мови, детальний аналіз особливостей функціонування різних прецедентних явищ у сучасному мовленні дозволить розширити уявлення про трансформації у сфері лінгвокультурної компетенції народу, його мовної соціалізації.

У контексті сказаного важливої ваги набуває вивчення ролі та місця прецедентних одиниць у малих комічних творах, зокрема в анекдотах та

жартах, адже динамічність сучасної епохи детермінує розквіт саме малих мовленнєвих жанрів, що характеризуються лапідарністю, стислістю стилю, концентрованістю висловлювання думки. «Домінантною категорією тексту анекдоту є його мінімалізм, що проявляється у всьому: у виборі деталей, кількості героїв, лаконічності форми, обсязі композиційних складових» [4, с. 149]. Ця ознака анекдотичних текстів є «стимулом» (мотивом) для використання в них прецедентів, сутність яких відповідає принципу «сказавши мало, сказати багато». Отже, «у використанні прецедентних феноменів як текстотвірного засобу анекдоту реалізується один із законів функціонування мови – закон економії мовленнєвих зусиль» [6, с. 189].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Феномен прецедентності є об'єктом досліджень у різних галузях філології, зокрема в лінгвістиці, літературознавстві, семіотиці, культурології, фольклористиці, етнології тощо. Зазначеній проблемі присвячені праці таких зарубіжних і вітчизняних науковців, як Н. Босак, Г. Гудков, В. Дмитренко, І. Захаренко, О. Ільченко, Ю. Караулов, В. Красних, О. Селіванова та ін. У публікаціях цих та інших авторів визначається статус прецедентних одиниць, критерії їх типології (С. Лазаренко, І. Михальова, О. Назаренко, Г. Слишкін, Ю. Сорокін та ін.), функції в різних типах дискурсу (Ю. Гунько, Є. Михайлова, С. Сметаніна), психологічні особливості сприйняття прецедентного тексту (Н. Бурвікова, Л. Гриценко, В. Костомаров) тощо. Посилення інтересу мовознавців до тенденцій використання прецедентних ресурсів свідчить про актуальність цього питання. Проте ілюстративним матеріалом для дослідження явища прецедентності слугували переважно художні та публіцистичні тексти, а особливості вживання прецедентів у гумористичному дискурсі описані недостатньо. Виявлення специфіки функціонування прецедентних феноменів на матеріалі анекдотів відкриває можливість уточнити типологію даних засобів, доповнити теорію прецедентності науковими розвідками щодо джерел різних видів прецедентних елементів, їх інформаційного та емоційно-експресивного потенціалу в малих «сміхових» жанрах.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає в комплексному аналізі феномена прецедентності в гумористичному дискурсі, визначенні місця прецедентних одиниць у структурі тексту анекдоту та їх ролі у створенні комічного ефекту.

Виклад основного матеріалу. У вивченні прецедентності існує два підходи – вузький (Г. Гуд-

ков, Ю. Караулов, Є. Нахімова та ін.) та широкий (О. Супрун, Ю. Прохоров, С. Лазаренко, О. Назаренко). Відповідно, даються й різні визначення даного феномена. Для нашого дослідження релевантним є широке тлумачення прецедентності, згідно з яким прецедентні явища розглядаються як одиниці не тільки когнітивного, а й комунікативного рівня. У такому контексті прецедентний феномен трактується як «компонент знань, позначення та зміст якого добре відомі представникам певної етнокультурної спільноти, актуальний і використаний у когнітивному й комунікативному плані» [7, с. 492–493].

С. Лазаренко та О. Назаренко також дають широку дефініцію прецедентів, визначаючи їх як «інтертекстуальні елементи, що мають надособистісний / масовий характер, неодноразово відтворюються в мовленні, викликають різноманітні асоціації між текстом-донором (прототекстом) і текстом-реципієнтом, надаючи останньому нових / додаткових смислів [3, с. 73]. Автори звертають увагу на те, що типи прецедентних феноменів для текстів різної жанрово-стильової належності є різними. Отже, визначимо спектр та функціональну специфіку прецедентних засобів, що використовуються в анекдотичному дискурсі.

Аналіз фактичного матеріалу дає підстави стверджувати, що у текстах анекдотів прецеденти відіграють специфічну текстотвірну роль. Крім того, вони виконують інформативну та ігрову функцію, тісно пов'язану з емоційною. «Гра з прецедентами в анекдоті створює певну «загадку», відгадування якої приносить реципієнту певне задоволення» [6, с. 186].

Прецеденті одиниці є продуктивним інструментом у реалізації комічного ефекту. Засобом створення комічного в анекдотичних текстах може бути обігравання прецедентної ситуації – реальної, казкової, біблійної, міфологічної. Сучасні анекдоти найчастіше відсилають до реальних (соціальних, політичних, культурних, історичних) ситуацій, що набули широкого резонансу в суспільстві й легко впізнаються мовною особистістю. Як правило, такі анекдоти мають розважально-викривальний характер. Наприклад: *Собака митника швидше навчився брати на лапу, ніж давати лапу* (висміюється корупція на митниці); *Тільки одесити під приводом «Мені тільки спитати» минають чистилище й потрапляють до раю* (обіграється ситуація, коли люди намагаються пройти швидко, без черги, до якоїсь установи, використовуючи фразу, введену в текст даного анекдоту); *Хлопчик одержав на день народження не те, що*

хотів, тому зі стільця він сказав не те, що вчив (відсилання до ситуації, коли люблячі батьки під час сімейних свят ставлять свою дитину на стілець (часто без її волі), щоб вона продемонструвала гостям «свої досягнення» в декламації віршів, співі).

Для посилення комічно-викривального ефекту поряд із прецедентною ситуацією в тексті анекдоту нерідко паралельно використовуються інші прецедентні одиниці. Так, серед вищенаведених прикладів у першому випадку це стилістично забарвлений вираз *брати на лапу*, у другому – ідея чистилища в католицькій церковній традиції та уявлення про рай, яке сформувалося під впливом релігійно-філософських образів.

Анекдоти можуть відсилати й до літературних, біблійних, міфологічних сюжетів, знання яких забезпечує збіг комунікативних намірів відправника інформації та її одержувача. «Лінгвокогнітивний репертуар текстів жартів та анекдотів становлять переважно канонізовані прецедентні феномени, джерелами яких є класичні твори літератури, мистецтва, науки» [5, с. 812]. Наприклад: *Принц дивився на кришталеву туфлю 43-го розміру й поступово холодів усередині* (використовується ситуація з казки Ш. Перро «Попелюшка», коли принц знайшов на сходах королівського палацу маленький кришталевий черевичок, загублений Попелюшкою, що тікала з балу); *Принцеса на горошині потрапила в казку через ліжко* (апелювання до ситуації з казки Г. Х. Андерсена «Принцеса на горошині»: щоб переконатися, чи справжня принцеса випадково опинилася в королівському будинку, стара королева поклала на дошки горошину, а потім накрила її двадцятьма матрацами та двадцятьма перинами й на цьому ліжку поклала на ніч принцесу, яка й відчула горошину); *Перш ніж поїхати у відрядження, мій чоловік провів зі мною профілактичну роботу: зводив на «Отелло»* («Отелло» – трагедійна п'єса У. Шекспіра про вбивство мавром люблячої та вірної дружини, у зраді якої переконують полководця його вороги); – *У мене є чотири сина: інженер, вчений, філософ і злодій. – Так чому ти не виженеш злодія з дому? – Не можу, він єдиний, хто заробляє, решта – безробітні* (використовується казковий сюжет (в анекдоті він трансформований) про трьох синів у батька, один з яких – невдаха); – *Як ти думаєш, чим харчувався Ной у ковчезі? – Мабуть, рибалив. – Ну, з двома черв'яками багато не нарибалиш* (обіграється біблійна розповідь про корабель, побудований за божою вказівкою для порятунку Ноя, його

родини, тварин; при цьому Бог дав наказ Ною взяти на борт ковчеза по сім пар «чистих» тварин і по дві пари «нечистих»).

Широко використовуються в анекдотах різні прецедентні імена (оніми):

1) антропоніми (імена історичних і політичних діячів, видатних учених, діячів культури та мистецтва, фольклорних і літературних персонажів, теоніми, міфоніми тощо): – *Тату, а як звали тещу Адама? – У нього не було теці, синку... Він жив у раю!; – Холмсе! Чому ці люди біжать перед нашою машиною? – Це ж елементарно, Ватсоне! Ви вже півгодини їдете тротуаром; Зустрічаються Рабинович та Якобсон. – Ти знаєш, хто був Ісаак Левітан? – запитує Рабинович. – Ні, – відповідає Якобсон. – А хто був Авраам Лінкольн? – Теж не знаю. – А я знаю, – гордо заявляє Рабинович. – Тому що я щовечора ходжу то на лекцію, то до музею. – Молодець... А ось ти знаєш, хто такий Мойша Львович? – Ні. А хто він? – А це той, хто ходить до твоєї дружини, поки ти вештаєшся то на лекцію, то до музею;*

2) топоніми (назви країн, населених пунктів, будь-яких територій, місцевостей тощо): *Студент пише листа: Папа, вишли трошки грошей. І на конверті адреса: Італія, Ватикан, Папі!!!; – Скажіть, будь ласка, де ви шили свій костюм? – В Парижі. – Це далеко від Одеси? – Дві тисячі кілометрів. – Дивіться, така глухомань, і як шийють!; – Куди ми поїдемо на свята? – Якщо сусід віддасть гроші, то в Буковель. – А якщо не віддасть? – Тоді до сусіда!;*

3) годоніми (назви вулиць): *А ще є таке львівське диво: це коли ти їдеш маришруткою з Левандівки в центр, а твій телефон і гаманець виходять ще на Привокзальній;*

4) ороніми (назви гір та гірських хребтів): – *Ми будемо судити тебе за законами гір. – Згоден, вибираю швейцарські Альпи;*

5) гідроніми (назви річок, озер, морів, океанів та інших водних об'єктів): – *Тату, а Тихий океан справді тихий? – Ти що не можеш складніше питання поставити?! – Гаразд... Тоді скажи, коли померло Мертве море?; Екскурсивод: «Якщо пані на хвилинку замовкнеть, можна буде почути страшний гуркіт Ніагарського водоспаду»;*

6) ергоніми (власні назви організацій, установ, закладів, магазинів, фірм тощо): *Зайшла поколядувати в Приватбанк. Вигнали... Зовсім традицій не дотримуються...;*

7) порейоніми (власні назви транспортних засобів): *На 69-й сторінці інструкції з експлуа-*

тації автомобіля «Запорожець» є розклад руху автобусів; – Галю, ну що тобі чоловік на ювілей подарував? – Бачиш ту **червону «Фераррі»**? – Та годі! – Ось такого ж кольору рукавички;

8) товароніми (власні назви предметів): *Спати на спині шкідливо для легень, спати на животі шкідливо для кишківника, спати на лівому боці шкідливо для серця, спати на правому боці шкідливо для печінки. Журнал «Здоров'я» бажає вам приємних снів!*

9) бібліоніми (назви художніх, публіцистичних та наукових творів): *Я раніше не розумів, чому в «Гаррі Поттері» магичний світ не може об'єднатися і перемогти Волондеморта, а зараз дивлюсь на деякі країни Європи і гарно розумію!*

Для адекватного сприйняття анекдоту з прецедентним онімом, що є смисловим центром, «силою позицією» анекдотичного тексту, потрібні фонові знання. Так, для «правильної» інтерпретації наведеного далі анекдоту достатньо навіть поверхових уявлень про «вартість» Бруклінського мосту, що будувався чотирнадцять років і довгий час був найдовшим підвісним мостом у світі та першим мостом, у конструкції якого були задіяні сталеві стропи: – *Абраме, я чув, Ви робите собі зуби. То скільки Вам коштував ваш шикарний міст?* – *Ой, що Вам сказати, Бруклінський міст мені б обійшовся дешевше.* Ще приклад: *І до хороших новин: Ціна на метро у Львові цього року зростати не буде.* Щоб зрозуміти цей жарт, слухачеві потрібно знати, що у Львові немає метро, а отже, і ціна на нього змінитися не може.

Продуктивними прецедентами в анекдотах є й висловлювання-цитати з добре відомих текстів та різних культурних феноменів – паремійного та фразеологічного фондів мови (переважна більшість), кіно-, теле-, мультфільмів, музичних творів, реклами, телешоу тощо.

Комічний ефект при цьому досягається за рахунок низки прийомів:

а) вживання прецедентних висловлювань у буквальному (прямому) значенні: *Начальник звертається до колективу: – Чому сидите та нічого не робите? – А все, що не робиться, – на краще!; Якщо на вас впало яблуко – тікайте! Яблуна від яблука недалеко падає...* У наведених прикладах спостерігаємо імпліцитну омонімію вільного словосполучення та фразеологізму, за рахунок якої й досягається комічна двозначність;

б) створення обрамляючої конструкції, в якій одну сильну (ініціальну) позицію займає паремійне висловлювання, другу (кінцеву) – речення з лексемами у вільному значенні: *Сара запи-*

тує Абрама, що означає прислів'я «Хто рано встає, тому Бог дає». Вирішили перевірити. Одягнувся Абрам у гарний костюм, одягнув нові туфлі та вийшов о 5 ранку надвір. Тільки за рік зайшов, його розділи до трусів, та ще й побили. У такому вигляді він повернувся додому. Сара в жаху: – Абраме, що таке?! – **Хтось встав раніше за мене!**;

в) вживання з іншим прецедентним феноменом, який мотивує використання паремійного чи фразеологічного висловлювання, при цьому між прецедентами спостерігається певний (лінгвістичний або екстралінгвістичний) зв'язок, завдяки якому і створюється комічний ефект: *На хвили обвалу акцій Apple: а казали, що яблуку ніде впасти!* (назва всесвітньо відомої американської корпорації походить від англ. **apple** («яблуко»), зображення яблука використано в логотипі компанії);

г) трансформації прецедентних виразів: *Дайте мені батіг, і з його допомогою я сам здобуду собі пряник* (порівняйте: *метод батога й пряника* – метод поєднання різних (негативних та позитивних) способів впливу чи стимулювання); *В автобусі. Чоловік звертається до того, хто стоїть попереду: – Ви виходите?! – Ні. – Я не питаю. Я попереджаю!* (порівняйте: *Я не лякаю, я попереджаю*); *Прийшов на роботу, сів і сиди не покладаючи рук* (порівняйте: *працювати не покладаючи рук*); *Я чесний, але дуже сором'язливий. Тому я завжди думаю людям правду в обличчя* (порівняйте: *говорити правду в обличчя*). Потрапляючи в новий, часто несподіваний контекст, прецедентні вирази підсилюють комічний ефект.

Введенню прецедентного висловлювання (у початковій або трансформованій формі) в анекдотичний текст можуть передувати одиниці, на основі яких одержувач комічної інформації має можливість «передбачити» той чи інший прецедентний вислів. Такими одиницями є окремі слова, словосполучення, предикативні конструкції, що «окреслюють» певну ситуацію, тощо. За рахунок цього досягається цілісність тексту анекдоту: – *У спортзал щопонеділка не ходжу. – А чому? – Розумієш, багато людей щопонеділка починають нове життя, тому я приходжу у вівторок – нове життя у них вже закінчилося, і в залі порожньо* (порівняйте: *«Почну з понеділка»* – це класична фраза, яка знайома всім, хто хоч раз давав собі обіцянку не лінуватися й щось поміняти в своєму житті, сформувати нові корисні звички та розпрощатися зі старими, проте далі планів це практично ніколи не заходить). Цю ж прецедентну

фразу зафіксовано й в іншому анекдотичному тексті: – *Доню, ми з понеділка починаємо нове життя! Я почну худнути, тато кидає палити. А ти? – Я можу кинути школу...* Як бачимо, один і той самий прецедентний вираз може, зазнаючи різноманітних трансформацій (лексичних, граматичних тощо), зустрічатися в кількох анекдотах, але, незважаючи на ті чи інші зміни, він залишається пізнаваним, чим і забезпечується його здатність виконувати текстотвірну функцію.

Анекдотичний текст може викликати асоціацію з певним прецедентним висловом – саме з тим, що знаходиться в когнітивній базі одержувача інформації. Саме ж висловлювання не використовується в тексті анекдоту. Наприклад, наведений нижче анекдот може асоціюватися з такими виразами, як *«Що у тверезого на умі, те у п'яного на язичі»; «П'яного за язик не втримаєш»; «Чого тверезий не скаже, те п'яний розв'яже»*: – *Нещодавно чув, що цього року з'явиться новий пристрій, який здатний перетворювати думки на мову. – Подумаєш, він у мене давно є – називається алкоголь.*

Анекдот може будуватися й на асоціації з прецедентним образом, який теж не введено в текст, але знання якого є основою для адекватного сприйняття анекдотичного референта: *Дівчина в автобусі говорить по телефону: – Так, я до Вас приблизно через годину приїду ... Напевно, краще, щоб Ви мене зустріли. Як Ви мене впізнаєте? Ну, я висока, струнка дівчина. На мені вдягнене чорне пальто, чорна спідниця. Чоботи чорні, сумка ... Загалом, вся в чорному. І з косою. У розмові настає довга пауза. Мовчання затягується, і дівчина додає: – Коса – це зачіска така (одержувачу цієї анекдотичної інформації для правильного її розуміння необхідно мати у своїй «когнітивній уяві» образ смерті у вигляді певної фізичної істоти).*

Отже, як бачимо, в анекдотах зазвичай використовуються такі прецедентні феномени, які можуть легко дешифруватися реципієнтом, входять до його активного тезаурусу.

Висновки і пропозиції. Проведений аналіз мовного матеріалу дозволив дійти висновку про системний характер функціонування прецедентних одиниць в анекдотичному дискурсі. Поширеність прецедентів у текстах анекдотів та жартів пояснюється відповідністю даних засобів принципу економії мовленнєвих ресурсів, мінімалізму, характерному для цих малих «сміхових» жанрів. Прецедентні феномени мають значний комунікативно-прагматичний потенціал, здатні вибудовувати асоціативні паралелі, посилювати емоційність тексту, активізувати інтелектуальний досвід реципієнта.

Засобом створення комічного в анекдотичних текстах може бути обігрування прецедентної ситуації, літературних, біблійних, міфологічних сюжетів, цитат з добре відомих текстів та різних культурних феноменів, різних ономастичних рядів лексики.

Для підсилення комічного ефекту в анекдотах та жартах використовуються різні прийоми: імпліцитна омонімія вільного словосполучення та фразеологізму, їх паралельне вживання, введення іншого прецедентного феномена, пов'язаного певним чином з даним паремійним висловлюванням, трансформація прецедентних виразів тощо. Використання даних засобів та прийомів несе певне семантико-стилістичне навантаження, що позначається на тих функціях, які прецеденти виконують в анекдотичних текстах. Це інформативна функція, текстотвірна, композиційна, алюзійна, ігрова, експресивна, функція створення комічного ефекту тощо.

Список літератури:

1. Ільченко О. А. Інтертекстуальність і прецедентність в україномовних ЗМІ початку ХХІ ст. (на матеріалі метафоричних словосполучень). *Лінгвістичні дослідження* : зб. наук. праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. 2013. Вип. 35. С. 155–160.
2. Каленич В. М. Інтертекстуальність у сучасному медіадискурсі. *Modern researches in philological sciences* : collective monograph. Riga : Izdevniecība «Baltija Publishing», 2020. С. 102–117.
3. Лазаренко С. В., Назаренко О. М. Типологія прецедентних феноменів сучасного українського публіцистичного тексту: соціокультурний вимір. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Том 31 (70). № 1. Ч. 1. С. 72–77.
4. Пахненко І. І., Телетова С. Г. Языковая игра как средство организации лингвистического анекдота. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філологія* / гол. ред. О. Г. Павленко. Маріуполь : МДУ, 2019. Вип. 21. С. 147–157.
5. Пахненко І. І., Телетова С. Г. Способы и средства вербализации комического в жанре анекдота. *Perspectives of word science and education* : abstracts of the 3rd International scientific and practical conference. Osaka : CPN Publishing Group, 2019. Pp. 806–813. URL: <http://sci-conf.com.ua>

6. Рубинина А. С. Прецедентный феномен как средство создания комического эффекта в современных анекдотах. *Життя, присвячене Слову* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Вип. 2. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. С. 182–190.

7. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.

Pakhnenko I. I., Teletova S. G. THE PHENOMENON OF PRECEDENCE IN ANECDOTES AND JOKES

The article examines the specifics of the functioning of precedent resources in humorous discourse, analyzes the peculiarities of the implementation of precedent within such small comic genres as anecdotes and jokes, reveals the pragmatic potential of the studied units involved in the realization of comic intentions in speech works of this type, finds out the sources of various precedent types used in the modern anecdotal corpus. It is noted that in the modern anecdotal texts precedents are not only a fairly common means of creating a comic effect, but also perform allusive, informative, compositional, text-creating and game functions.

It has been established that precedent situations are actively played in anecdotes. Modern anecdotes are most often referred to real (social, political, cultural, historical) situations that have gained a wide resonance in society and are easily recognized by the linguistic personality. As a rule, such anecdotes have an entertaining and revealing nature.

Various precedent names are widely used in anecdotes. When considering these phenomena, attention is focused on the fact that background knowledge is required for an adequate perception of an anecdote with a precedent onym, which is a semantic center, a “strong position” of an anecdotal text.

Productive units in anecdotes are also statements-quotes from well-known texts and various cultural referents. It has been proven that the comic effect is achieved through a number of techniques: the use of precedent statements in the literal (direct) sense; creating a framing structure; combination with another precedent, which motivates the use of paremic or phraseological expression; transformations of precedent expressions.

Anecdotal referents based on associations with certain precedent expressions and images, which are not included in the text, but knowledge of which is the basis for adequate perception of the anecdote, are singled out separately.

It is concluded that the functioning of the studied units in the anecdotal discourse has a systemic nature. The prevalence of precedents in the anecdotal texts is explained by their significant communicative and pragmatic potential, the ability to create associative parallels, strengthen the emotionality of the text and activate the recipient's intellectual experience.

Key words: precedent phenomenon, intertextuality, precedent units, small comic genres, anecdote, joke, comic effect.